

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET LAND DER DUISTERNIS

Voordracht gehouden door Prof. R. DEKKERS, op uitnodiging van de Gentse studentengroep der Europese federalisten, op 8 Februari 1951

1. Nooit, misschien, hebben de volkeren van Europa hun saamhorigheid zo duidelijk beseft, als in het midden van deze XX° eeuw. Het woord Europa is maar niet van de lucht.

En indien er in onze samenleving, één plaats mag genoemd worden, waar dit besef vooral is doorgedrongen, dan is het wel de Universiteit. Geen wonder : het begrip Europa is hoofdzakelijk een cultureel begrip; en omgekeerd is de Universiteit, als hoogste draagster der cultuur, een bij uitstek Europese instelling.

Uiteraard is vooral één professor voorbestemd, om dit duidelijk aan te voelen : de professor in het Romeinse recht. De inleiding tot mijn cursus van Instituten, in de tweede candidatuur voorbereidend tot de rechten, is dan ook, in de loop der jaren, uitgegroeid tot een brok Europese en zelfs wereldgeschiedenis.

Weest U gerust : ik zal U vanavond die inleiding niet opzeggen. Voor velen onder U zou het een herhaling zijn. Ik zal me daarvan afmaken met de baatzuchtige woorden : « Ik verwijls naar mijn leiddraad ».

2. Neen, ik wil hier een andere richting uitgaan, waarbij het Romeinse recht me enkel als vergelijkingspunt zal dienen.

Een vraag is namelijk in me opgekomen, die me van aard schijnt, om het Europese probleem enigszins te belichten. En wel deze : welk verschil bestaat er tussen het modern gevoel van saamhorigheid onder de volkeren van Europa, en de eenheid van het oude Romeinse Keizerrijk? Of waren de toestanden soms dezelfde? Zoniet, wat ligt er dan tussen beide in?

Om binnen de perken te blijven van mijn bevoegdheid, zal ik deze vraag behandelen vanuit twee oogpunten : *juridisch* en *geestelijk*. Het is een manier om het begrip Europa te ontleden, naar *vorm* en naar *inhoud*.

1. De juridische vorm

3. Het recht, als ordening der samenleving, moet zich bezig houden met de betrekkingen van het

individu tot de staat (het staatsrecht), en die van het individu tot zijn medemens (het privaatrecht). Wie de juridische vorm van de Europese samenleving wil bestuderen, moet dus zowel het staatsrecht als het privaatrecht in zijn onderzoek betrekken.

A. Het Staatsrecht.

4. Er is een tijd geweest, dat een groot deel van ons continent een politieke eenheid uitmaakte. Ik zinspeel op dat — tot hiertoe — enige verschijnsel in de wereldgeschiedenis, het *Romeinse Keizerrijk*. Enig, niet zozeer door zijn uitgestrektheid, — al omvatte het Noord-Afrika, Egypte, Syrië, Klein-Azië, en — last not least — Europa, tot Schotland (in het Noord-Westen) en tot Germanië (in het Noord-Oosten) : *nog* groter waren de rijken van Alexander en der Mongolen.

Neen, wat het Romeinse rijk tot een enig verschijnsel verheft, is de *eenheid* die het wist te maken uit een zeer bonte samenstelling.

Rome heeft zijn grootte te danken, niet alleen aan de dapperheid van zijn legioenen, maar vooral aan de handigheid van zijn leiders, aan de manier waarop steeds nieuwe en vreemde volkeren in het Rijk werden opgenomen, en op de duur, opgelost.

Zo kon Keizer Caracalla in 212 het Romeins burgerschap verlenen aan alle vrije inwoners van de beschaaft wereld waarover hij heerste. Slavernij werd echter niet afgeschaft. De opperheerschappij van Rome heette toen het *Imperium*; en de opperheerser, *Caesar* : twee benamingen, die in latere eeuwen een zinnebeeldige betekenis zullen bewaren.

5. De eenheid van het Romeinse Rijk werd echter, op de duur, verbroken. Vooral door invallen van strijdlustige en uitgehongerde volkeren uit het Noorden en uit het Oosten : de *Germanen*.

Vanaf de IV^{de} eeuw zijn ze niet meer te stuiten. De Franken bezetten de tegenwoordige Nederlanden; de Westgothen, Frankrijk en Spanje; de Oostgoten, Italië; de Alemannen en de Boergondiërs, de valleien van Opper-Rijn, Saone en Rhone; de Angels en de Saksers, de Britse eilanden. Later zouden de Noor-

mannen en de Longobarden — de gruwelijkste van allen — er nog bij komen. En achter al deze Germanen, in Oost-Europa, de Slaven.

Een ogenblik werd de oude eenheid toch gedeeltelijk hersteld: onder de Koning der Franken, Karel de Grote, — die zijn opperheerschappij tot uiting bracht met zich tot Romeins Keizer (Caesar) te laten kronen door de Paus, op Kerstmis van het jaar 800. De Franken hadden een christelijk Romeins imperium herschapen.

6. Ziehier echter het grote verschil, dat dit Romeinse rijk der Germanen scheidde van het oorspronkelijke Romeinse rijk.

De Romeinen hadden staatsrecht en privaatrecht altijd scherp uit elkaar gehouden. De Germanen deden dit niet. Al spoedig ontstond er verwarring tussen het staatsrechtelijk begrip macht (*imperium*) en het privaatrechtelijk begrip eigendom (*dominium*). Ze gingen het grondgebied als eigendom van de heerser beschouwen; met dit noodlottig gevolg, dat de heerschappij met het grondgebied, onder de erfgenamen van de heerser verdeeld werd. Het beruchte tractaat van Verdun (843), onder de drie kleinzonen van Karel de Grote, is daarvan het meest bekende voorbeeld.

Op hun beurt werden die drie rijken nog verder verbrokkeld door het afstaan van *lenen* door de vorst aan machtige dienaren, — *comites*, *duces*, graven, hertogen. Het wordt tot de glorie van het leenstelsel, dat de oude Romeinse macht versnipperd tot honderden soevereiniteitjes.

7. En nu begint die ingewikkelde Middeleeuwse geschiedenis, het verhaal van de onophoudelijke twisten van de ene leenheer met de andere, van de leenheer met zijn vasal, van de Keizer met de paus, — ook het verhaal van het samenbundelen van lenen, dank zij erfopvolging en diplomatieke huwelijken (alweer inmenging van het privaatrecht in het staatsrecht).

Uit die eeuwenlange gisting kwamen ten slotte enkele grotere dynastieën te voorschijn, die in vrij uitgestrekte gebieden de alleenheerschappij (monarchie) wisten te bemachtigen: zo de Plantagenets in Engeland, de Arpads in Hongarije, het huis van Castilië in Spanje, de Valois in Frankrijk, de Habsburgers in Oostenrijk, de Romanov's in Rusland, de Vasa's in Zweden.

Aldus ontstonden, vanaf de XV^{de} eeuw, de moderne staten, de hedendaagse soevereiniteiten.

8. Tot het begin van de XIX^{de} eeuw blijven die grote dynastieën de Europese geschiedenis beheersen. Zij beschikken over de volkeren. Zij dragen b.v. de Zuidelijke Nederlanden van de Spaanse op de Oostenrijkse dynastie over (verdrag van Utrecht, 1713). Ze vierten nog hoogtij in de « legitimistische » restauratie, die op de nederlagen van Napoleon volgde (congres van Wenen, 1815). Napoleon! als republikein zijn loopbaan begonnen, maar die op zijn beurt zo'n dynastie had willen stichten, — tot grote ergernis van Beethoven, die hem daarvoor de opdracht van zijn « Eroica » terugnam.

9. Beethoven heeft gelijk gekregen. Tegenwoordig is de macht op de volkeren zelf overgegaan. Ziedaar de beslissende revolutie der hedendaagse geschiedenis: één voor één veroveren de volkeren het recht, om over zichzelf te beschikken.

Alle macht gaat van de natie uit: zo luiden de meeste moderne grondwetten (namelijk de onze, art. 25).

De keerzijde luidt echter: naties vechten nu tegen elkaar, zoals steden dit deden in de oudheid, en leenheren in de Middeleeuwen. Naties werpen al hun krachten in de strijd, — want huurtroepen bestaan er nergens meer. De strijd heeft echter zo'n afmetingen genomen, — of de aarde is technisch zoveel kleiner geworden —, dat hij aan beide zijden talrijke naties naast elkaar in beweging bracht. De oorlog van 1914, als natiën-oorlog begonnen, ontaardde geleidelijk in een wereldoorlog. Die van 1940 was het haast van meet af aan: wel het tragische bewijs, dat elke natie afzonderlijk niet meer dezelfde betekenis heeft als voorheen.

B. Het privaatrecht.

10. Nergens zien we, zo duidelijk als op het gebied van het privaatrecht, waaraan het Romeinse rijk zijn eenheid te danken had.

Ik noemde en roemde daarstraks de kunst, waarmee de Romeinen de overwonnen volkeren in hun rijk wisten op te nemen. Hetzelfde hebben ze gedaan met het recht van die volkeren. In plaats van dit recht te onderdrukken, hebben ze er steeds naar gestreefd, de rechtsopvattingen der overwonnen volkeren met hun eigen opvattingen overeen te brengen, of omgekeerd. *Fas est ab hoste doceri*.

En ze zijn er in ruime mate in geslaagd. Want het zogenaamde « Romeinse » recht, dat zich tot in de VI^{de} eeuw na Christus bleef ontwikkelen, was geen zuiver « Rooms » recht meer. Het was het recht van de hele beschaaftde oudheid; het recht van Rome als wereldrijk, niet als stad. En dat recht werd eeuwenlang opgebouwd uit al de in het rijk bestaande wetgevingen. Het werd tot een recht van alle volkeren (*jus gentium*), een soort grootste gemene deler van alle wetgevingen, — door Rome uitgewerkt, maar niet uitgevonden.

11. De invallen der Germanen braken niet alleen de staatkundige, ze braken ook de privaatrechtelijke eenheid van het Romeinse rijk.

Wel lieten de Germanen het Romeinse recht voortbestaan, in de gebieden van het Romeinse rijk die zij veroverd hadden. Maar dat recht gold dan nog alleen voor de in die gebieden aangetroffen bevolkingen. De Germanen zelf brachten hun eigen gewoonten mede. En aangezien die gewoonten nogal sterk van het geëvolueerde, Romeinse recht verschilden, lieten ze beide afzonderlijk optekenen. Zo kreeg men b.v., in het West-Gothische rijk, een Romeinse wet voor de Gallo-Romeinse bevolking, naast een Germaanse wet voor de Germaanse veroveraars.

Toen kwam het verval. Eerst vóór, doch hoofdzakelijk na Karel de Grote.

Met de tijd vervaagde ook de tegenstelling tussen inboorlingen en Germanen. In de hogere Middeleeuwen ontstond een nieuw, feodaal getint, gewoonterecht.

12. De XII^{de} eeuw zou echter over heel Europa een der merkwaardigste geestelijke omwentelingen doen waaien. Schitterende compilaties van het Romeinse recht, uit de tijd van de Oosterse Keizer Justinianus (rond 530), worden nu uit de kloosters gehaald, waarin ze in de hogere Middeleeuwen geborgen waren gebleven. Dit liberale, universele, verfijnde recht beantwoordt aan de nieuwe behoeften van een tijd, die de handel weer stilaan over heel Europa ziet bloeien, en die tegen de feodaliteit ten strijde trekt.

Het Romeinse wereldrecht herleeft in zijn volle glorie. En nu gaat er een strijd ontstaan tussen dit recht en het gewoonterecht, dat zich in de hogere

Middeleeuwen had gevormd. Een strijd tussen één geleerd recht enerzijds, het Romeinse — dat op alle Universiteiten gedoceerd ging worden —, en talloze locale «volks»-rechten, anderzijds.

Die strijd heeft eeuwenlang geduurd, om haast overal tot deze conclusie te leiden: de locale volksrechten lieten diepere sporen achter in instellingen van overwegend lokaal karakter, zoals de familie; terwijl het Romeinse recht haast in heel Europa het vermogensrecht ten grondslag zou liggen.

13. Die conclusie geldt b.v. voor een moderne vorm van wetgeving, het bondige *wetboek*, waarin vooral het Franse rationalisme heeft uitgeblonken. Men kan immers zeggen dat de XIX^{de} eeuw onder het teken heeft gestaan van de Code Napoleon van 1804.

Een meesterwerk, naar vorm en naar inhoud. De samenvatting van de evolutie van het Europees recht, in een heldere en sierlijke taal.

De hoofdbestanddelen van het Code Napoleon zijn het Romeinse recht en het Franse gewoonterecht.

Het Romeinse recht, het product van de rechtsvergelijkende kunst der grootste rechtsgeleerden, die de aarde ooit heeft gedragen: een *jus gentium*, zei ik reeds, het recht der beschaaftedheid.

Maar ook in het ander bestanddeel, ook in het Franse gewoonterecht, ligt er voor ons veel leerrijks.

Gewoonterecht is, van huize uit, lokaal, particularistisch. Maar het gewoonterecht, dat in de Code is verwerkt, heeft zijn oorspronkelijk particularistisch karakter verloren. Het is niet meer het gewoonterecht van Parijs of van Dijon, van Normandië of van Anjou. Neen, het is een veralgemeend gewoonterecht, «le droit commun des Français», zoals het door de grote Franse juristen uit de XVIII^{de} eeuw werd voorbereid.

Daarin ligt volgens mij de grote les van de Code Napoleon: het is het mooiste product der rechtsvergelijkende methode. Het is een samensmelting van de rechtsvergelijkende kunst der Romeinen uit de oudheid, met die van de Fransen uit de moderne tijden.

14. Geen treffender argument voor ons, wanneer ons de moeilijkheden worden voorgehouden, ik zeg niet eens van de samensmelting, maar alleen van de vergelijkende studie der moderne wetgevingen.

Dat een juridische toenadering niet *spoedig* te bereiken is — juristen zijn nu eenmaal conservatief van aard —, hoeft ons allerminst af te schrikken. Het Romeinse wereldrecht is een werk geweest van bijna acht eeuwen: ik tel vanaf het jaar 242 vóór Chr. (instelling der *praetura peregrina*, het praetorschap voor vreemdelingen) tot 530 na Chr. (codificatie van Justinianus). Voor het opbouwen van het Franse recht reken ik drie eeuwen en half: vanaf het jaar 1453 (Ordonnance van Montil-les-Tours, over de codificatie der gewestelijke costuymen) tot 1804 (Code Napoleon). Misschien zal de *harmonisering* van de moderne wetgevingen niet eens zoveel tijd en geduld vragen. Reeds gaan de Nederlanden en de Scandinavische landen die weg op.

Willen we met onze eeuw meegaan, willen we die vooruitziende blik verkrijgen, waarvan de rechtswetenschap haar Latijnse naam te danken heeft — *juris prudentia*! —, dan moeten we «comparatisten» worden, naar het voorbeeld van de grote rechtsgeleerden uit alle tijden.

II. De geestelijke inhoud

15. Een van de kenmerken van het geestelijk leven

in Europa is zijn onuitputtelijke rijkdom. Het is, dus onmogelijk, om daar in een kwartier een volledig beeld van te geven. Ik zal me liever beperken tot twee typerende aspecten van dit geestelijk leven: de godsdienst, en de intellectuele cultuur.

A. De Godsdienst.

16. Het late Romeinse rijk vormde niet alleen een juridische, het vormde ook een godsdienstige eenheid. De Romeinse Staat althans beschermde nog maar één godsdienst: de christelijke.

Deze genoot daarbij juist van de voordelen van de hechte, universele staatsinrichting der Romeinen. Het christendom verspreidde zich over alle provincies van het rijk. Er ontstond waarlijk een *respublica christiana*.

En zo kon het gebeuren, dat de op politiek terrein zo verdeelde baronnen, tot acht maal toe te vinden waren voor een gezamenlijke onderneming, welke, gelet op de verkeersmoeilijkheden en de gevaren van die tijden, tot de grootste inspanningen behoort, die de mensheid tot hertoe heeft volbracht: de *kruistochten*, over heel Europa, naar Jerusalem, ter bevrijding van het heilig graf uit de handen der ongeloofvigen.

17. De christelijke godsdienst ondervond echter ook de nadelen van de Romeinse staatsinrichting. Want hij brak in tweeën, met het Rijk zelf: het Westelijk Rijk zou de Roomse Kerk volgen, het Oostelijk, de Byzantijnse. In 1054 is het schisme voltrokken: sedert dat jaar staat er een katholiek tegenover een orthodox christendom.

Maar terwijl het Oostelijk Rijk zijn orthodoxe eenheid zou bewaren, werd de katholieke eenheid van het Westelijk Rijk door de Hervorming, in de XVI^{de} eeuw, nog verder aangetast.

Een Hervorming, die gepaard zou gaan met het ontstaan der moderne monarchieën, en deze een flinke steun zou verlenen.

De Hervorming ging immers van het beginsel uit, dat ook de nederigste mens de Bijbelse openbaring rechtstreeks deelachtig moest zijn. Om dit doel te bereiken, moest de Bijbel uit het Hebreeuws, het Grieks, of het Latijn, in de nieuw gevormde talen, Duits, Frans, Engels, Nederlands, vertaald worden. En misschien heeft niets het ontstaan der moderne nationaliteiten zodanig in de kaart gespeeld, als de Bijbelvertalingen in de XVI^{de} eeuw.

Zo kreeg de Hervorming, zoals het oude christendom in het Romeinse en in het Frankische rijk, een politiek karakter. De Hervorming van Hus drukte haar stempel op het Tsjechische volk; die van Luther, op het Duitse; die van Zwingli, op het Zwitserse; die van Calvin op het Noord-Nederlandse.

Cujus regio, ejus religio: dit politiek-godsdienstig beginsel zou Europa, tot in de XVIII^{de} eeuw toe, nog dieper verscheuren dan welke militaire macht ook.

18. Gelukkig is die tijd eveneens voorbij. De mensen verbranden elkaar niet meer om redenen van godsdienstige overtuiging. De christelijke moraal heeft het ten slotte van de godgeleerde twisten gewonnen; en het gouden woord: «Bemin Uw naaste zoals U zelve», heeft de volkeren van Europa oneindig meer geholpen, dan uiteenlopende opvattingen over de eucharistie.

De vrijheid van geweten was misschien wel de bloedigste, maar is daarom ook gebleven een der kostbaarste aanwinsten der Europese beschaving.

B. De cultuur.

19. Zoals de Griekse cultuur Rome doordrongen had, zo imponeerde de Romeinse cultuur de Germaanse veroveraars. Nergens komt dit zo «sprekend» tot uiting als in de taal: de Germanen gingen de Latijnse taal overnemen, en zelfs tot hun eigen officiële taal maken. Tot hun wetten toe schreven ze in 't Latijn: *lex Salica*, *lex Ribuarica*, *lex Frisionum*, *lex Wisigothorum*. In zijn posthuum werk, «Mahomet et Charlemagne» (1938), stapelt Henri Pirenne de bewijzen op van de latinisering der Germanen, en van het voortleven der Romeinse cultuur in de nieuwe Germaanse rijken.

Het verval trad eerst in na de verbrokkeling van het rijk van Karel de Grote. In de gevaarlijke tijden van de Islam en van de feodaliteit zocht de cultuur een toevlucht in de kloosters.

20. Het is dan ook geen toeval, dat ze later uit kloosters herrees.

In de XII^{de} eeuw namelijk ontstonden, uit kloosters, de eerste *Universiteiten*: Bologna, Parijs, Oxford. De toga van mijn collega's uit Cambridge is nog duidelijk een monniken-rok.

En wat waren de Universiteiten? Typisch Romeins-rechtelijke instellingen. *Universitas* betekent in het Romeinse recht, bij toepassing op personen, zo goed als: gemeente, corporatie. De *universitas magistrorum* (of *scholarum*) betekende de corporatie der geleerden.

Over heel Europa werden toen dergelijke *Universitates* opgericht, ofwel naar het democratisch model van Bologna, ofwel naar het meer theocratische van Parijs.

Over heel Europa werd in een zelfde taal, het Latijn, eenzelfde cultuur, de Romeinse, opnieuw verspreid. Het werd tot een *eerste Renaissance*.

Nooit waren de wetenschappelijke betrekkingen, ondanks de materiële belemmeringen, zo actief. De equivalentie der diploma's leverde toen — anders dan nu! — niet de minste moeilijkheid op: een Nederlander ging zijn titels halen te Padua, een Duitser te Coimbra, een Spanjaard te Orléans; en over heel Europa werden die titels erkend: ze waren overal dezelfde.

De tweede Renaissance, in de XV^{de}-XVI^{de} eeuwen, voegde het Grieks bij het Latijn, grotendeels als gevolg van de uitwijking van Griekse geleerden uit het door de Turken bedreigde, en in 1453 ingenomen Constantinopel. Die tweede Renaissance wakkerde de Europese betrekkingen nog aan. De grote geleerden uit die tijd gaan van de ene leerstoel naar de andere over, zodanig, dat we het als een uitzondering mogen beschouwen, wanneer één onder hen zijn hele leven wijdt aan eenzelfde Universiteit.

21. De moderne talen hebben die culturele eenheid alweer bedreigd.

Gelukkig werd ze, in de XVIe-XVIIIe eeuwen, gedeeltelijk hersteld, ten gunste van het Franse, rationele, dus weer universele, *classicisme*. Descartes wordt bij Christina van Zweden geroepen, Diderot bij Catharina van Rusland, Voltaire bij Frederik van Pruisen. Kortom, heel Europa spreekt en schrijft nu Frans. Het Frans, salontaal, wordt ook tot de taal der diplomatie. Eerst in onze eeuw wordt die door het Engels, de taal der zakenwereld, onttroond.

Wat echter het Franse classicisme zijn zwaarste slag

toebracht, was het XIX^{de} eeuwse *romantisme*. Een reactie, vooral van Duitse zijde. Een reactie, die misschien evenveel te danken had aan het militaire verzet tegen de steeds weer opdagende Napoleon, als aan louter culturele, historische en wijsgerige overwegingen.

Maar een diepgaande reactie. Want ze richtte de belangstelling niet meer op de redelijke, abstracte, universele mens, doch op het bijzondere, het schilderachtige, het folkloristische detail. Ze verheerlijkte de «Volksgeschiedenis», de lokale tradities, het eigen verleden van elke natie.

Op de duur, echter, verzonk het romantisme in zijn vaak belachelijke overdrijvingen, in zijn moeizame beschrijvingen, in zijn soms ziekelijke sentimentaliteit. Tegenwoordig is het romantisme enigszins gediscrediteerd.

Toch heeft het ons ook, op zijn manier, vooruitgebracht. Het heeft namelijk ons maatschappelijk denken een concreter vorm gegeven. Het heeft de abstracte begrippen «de mens», de «menschheid», vervangen door: de mensen, zoals ze groepsgewijze leven. Het heeft het materiaal gereed gelegd voor de vergelijkende geschiedenis, de vergelijkende grammatica, de volkeren-psychologie, de sociologie, — met één woord: voor de vergelijkende methode in de geesteswetenschappen, zoals onze tijd ze beoefent.

En nu zien we, hoe juist op onze bodem, in de lage Landen aan de zee, waar zovele stromen en zovele denkbeelden samenvloeien; hoe in een stad, waar steeds alle talen weerklonken hebben, — eertijds uit de mond der rijke handelaars, nu uit die der bewonderende toeristen —; hoe in het stemmige Brugge, een Europa college werd gesticht, als blijk van een steeds duidelijker bewustzijn van een vergelijkende, Europese cultuur.

En zo gaat ook letterlijk in vervulling die vurige wens, het diepste streven van August Vermeylen, Vlaming van harte, en wereldburger van geest: «Wij willen Vlamingen zijn, om Europeanen te worden». Een schijnbaar paradoxale leuze? In waarheid kon het niet treffender gezegd. Het is alsof er een sociologische wet bestond, die voorschrijft dat eerst de kleine groepen gevormd moeten worden, alvorens we tot grotere kunnen overgaan. Zolang Vlaanderen niet tot volle erkenning en vrije ontplooiing was gekomen, kon België niet vreedzaam blijven voortbestaan; nu dit is geschied, moeten we verder.

Want de mens moet zijn blikken steeds hoger richten, dan daar, waar hij gekomen is.

Besluit

22. Samenvattend, mogen we zeggen dat de eenheid van het Romeinse rijk verbroken werd door de feodaliteit, en dat het nationalisme een hereniging heeft verhinderd. Het zijn die twee machten die Europa verdeeld hebben in lenen en dan in straten; die het *jus gentium* vervangen hebben door lokale costuymen en dan door wetboeken; die zelfs de christelijke godsdienst nationale kleuren wisten te geven; en die het latijn door talrijke talen hebben verdrongen.

Op elk van deze vier gebieden lijkt het stadium der grootste verdeeldheid echter voorbij. De moderne naties zien wel in, dat ze ieder afzonderlijk nog maar weinig betekenen; de moderne juristen letten hoe langer hoe meer op de punten van overeenkomst, die hun wetgevingen aan het *jus gentium* te danken hebben; de gemeenschappelijke moraal heeft dieper ingewerkt dan theologische tegenstellingen; en talenkennis en vergelijkende methode kenmerken de moderne cultuur.

23. Daaruit mogen we afleiden, dat we een nieuw

universalisme tegemoet gaan, dat van het Romeinse vooral in de diepte verschilt. Immers :

Rome had een politiek universalisme geschapen; maar dit raakte de staatsvorm, eerder dan de bevolking.

Rome had een juridisch universalisme geschapen; maar dit bleef hoofdzakelijk een kunst voor vaklieden.

Rome had een godsdienstig universalisme bevorderd; maar dit was niets anders dan een van de zijden van een theocratische politiek.

Rome had eindelijk een geestelijk universalisme achtergelaten; maar dat bleef ten slotte beperkt tot Latijnsprekenden en -schrijvende, tot geleerden, tot de clerus.

Het moderne universalisme, integendeel, is er een voor alle mensen, voor alle volkeren, — en daarom ook moeilijker te verwezenlijken. Het beoogt een cultuur voor de hele bevolking, en niet meer alleen voor de adel of voor de clerus. Het wil zijn een universalisme van volkstalen en van volksrechten, niet meer van geleerde talen en van geleerde rechten. Het wil zijn een totaal universalisme, dat als het ware uit de as herrijst van het «lagenvormig» universalisme van vroeger.

Het nationalisme, dat vaak te ver gedreven werd, heeft de volkeren toch een onschatbare dienst bewezen : het heeft elk volk tot innerlijke eenheid gesmeed. Eeuwenlang zijn de volkeren in handen geweest van een of andere vorm van aristocratie : heden is overal, na afschaffing der slavernij, de «Derde Stand» (le Tiers Etat) voor zijn rechten opgekomen. Het universalisme der vroegere aristocratie moet dus heden ook door de Derde Stand gedeeld worden. Vroeger konden de volkeren daar onverschillig tegenover staan; het zal morgen niet rijpen indien ze het niet aanvaardden.

Maar wanneer ze dat nieuwe universalisme aanvaard

zullen hebben, is de hoop dan niet gewettigd, dat het nog duurzamer zal zijn, dan het oude ?

24. Nu verwacht ik echter een tegenwerping. Die geestelijke stroming, die ik daar schets, rijkt tegenwoordig veel verder dan Europa ? De cultuur, die Europa weliswaar in het leven riep, straalt nu ook — wellicht minder zuiver — over andere werelddelen ? Indien Europa werkelijk een cultureel begrip is, moet de Europese saamhorigheid zich dan niet uitstrekken tot alle volkeren met Europese beschaving ?

Ontegensprekelijk. En daar ligt nu stof voor Europa's eeuwenoude roeping, om de wereld telkens weer met nieuwe idealen te bezielen.

Vanaf zijn eerste totstandkoming heeft Europa steeds een geestelijke voorsprong gehad op de overige werelddelen. Uit Europa is het christelijk Romeins universalisme voortgekomen : dit werkte vooral in de ruimte. Uit Europa is later het ontvoogdend nationalisme voortgekomen : dit werkte in de diepte. Nu zendt Europa de wereld een nieuw denkbeeld in, dat tegelijkertijd in de ruimte en in de diepte moet werken : een nieuw humanisme, de saamhorigheid van alle beschaafde volkeren, — van alle door Europa zelf beschaafde volkeren.

25. En als dat zo is, hoe onrechtvaardig klinkt dan de naam, die ons werelddeel nu eenmaal draagt !

Naar de etymologie zou het woord *Europa* betekenen : het avondland, het land der ondergaande zon, het land der duisternis (Assyrisch : Ereb).

De hele geschiedenis heeft die etymologie gelogenstraft. Europa ! Het land van de Acropolis en van het Forum, het land der cathedralen, het land van alle grote ontdekkingen, van steeds hernieuwde levensopvattingen en van onsterfelijke letterkenden, het land van Rembrandt en van Bach ! Verdient zo'n land niet te heten : het land van het scheppend licht ?

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 12 Januari 1951.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bail.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Buitengewoon huurrecht. — Verhuurd perceel, voor de handel bestemd. — Betekenis van «betrekken» in art. 2, par. 3,3° van het Regentsbesluit van 31 Januari 1949.

Krachtens art. 2, par. 3, 3° van het regentsbesluit van 31 Januari 1949, houdende samenordering van de uitzonderingsbepalingen inzake huishuur, vallen de onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen, die voor de handel bestemd zijn en slechts een gedeelte van het jaar verhuurd of betrokken worden, buiten toepassing van de artikelen 3 tot 32 van het Regentsbesluit.

De uitdrukking «onroerend goed, dat voor koop-handel dient, betrokken» heeft haar gewone betekenis : een onroerend goed dat voor koophandel dient is betrokken, wanneer de handel, tot de exploitatie waarvan het goed bestemd is, er werkelijk in gedre-

ven wordt; niet vereist wordt, dat de huurder er ook in zou wonen.

De omstandigheid, dat in de loop van een der jaren van de huurovereenkomst het onroerend goed niet onafgebroken werd betrokken, laat niet toe dit goed te beschouwen als «slechts gedurende een gedeelte van het jaar betrokken zijnde» in de zin van bovenvermelde bepaling.

Deze bepaling bedoelt immers slechts een betrekken gedurende een gedeelte van een enkel jaar ofwel een betrekken, dat ieder pachtjaar normaal slechts voortgezet wordt gedurende een gedeelte van dit jaar.

N.V. Publédi, société belge d'éditions et de publicité
t/ Van Iseghem, Alfons.

Gelet op het bestreden vonnis, de 20 Juni 1949 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge;

Over het eerste middel : schending van artikel 2, meer bepaald van § 3-3° van de wetten, houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur, samengeordend door besluit van de Regent van 31 Januari 1949;

doordat het bestreden vonnis — zonder te ontkennen dat het door eiseres aan verweerder verhuurde hotel door deze laatste nooit bewoond was geweest —

niettemin beslist heeft dat de betwiste huurovereenkomst onder toepassing viel van de wetten, houdende uitzonderingsbepalingen inzake huishuur, om reden dat sinds Maart 1948 het bewuste hotel door de gerant van verweerder bewoond was,

terwijl overeenkomstig de hierboven ingeroepen wetsbepaling de goederen met handelsdoeleinden welke slechts een gedeelte van het jaar gehuurd of betrokken worden, niet onder de toepassing vallen van de artikelen 3 tot 32 van voormelde huishuurwetten,

terwijl door het woord «betrekken» in de ingeroepen wetsbepaling moet verstaan worden: het bewonen van het verhuurde goed door huurder zelf,

terwijl dus de huurder, die slechts gedurende een deel van het jaar het goed bewoont, voormelde artikelen 3 tot 32 niet kan invoeren:

en over het tweede middel: schending van artikel 2, meer bepaald van § 3-3° der wetten, houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur, samengeordend bij besluit van de Regent van 31 Januari 1949,

doordat het bestreden vonnis — na bevestigd te hebben dat sedert Maart 1948 de gerant van verweerder het door eiseres aan deze verhuurde hotel voor rekening van verweerder bewoont en uitbaat op onafgebroken wijze, doch zonder te ontkennen dat de verhuring van het hotel een aanvang nam begin 1947 en dat voor Maart 1948 bedoeld hotel van October tot Pasen gesloten en onbeheerd is gebleven — beslist heeft dat de wet, houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur, op de betwiste huurovereenkomst van toepassing was en het door verweerder ingediende verzoek, strekkende tot pachtvermindering, ontvankelijk heeft verklaard,

terwijl overeenkomstig de hierboven ingeroepen wetsbepaling, de onroerende goederen met handelsdoeleinden, die slechts gedurende een deel van het jaar gehuurd of betrokken worden, aan de toepassing van artikelen 3 tot 32 der wetten houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur onttrokken zijn,

en terwijl het feit dat de huurder, na eerst een goed slechts gedurende een deel van het jaar te hebben uitgebaat, daarna overgaat tot een ononderbroken uitbating van dit goed, niet van aard is om de huurovereenkomst, welke eerst aan de toepassing van de huishuurwet was onttrokken, onder de toepassing dezer wet te doen vallen:

Overwegende dat, naar luid van art. 2 A, § 3-3° van het besluit van de Regent van 31 Januari 1949 tot samenordering van de uitzonderingsbepalingen in zake huishuur, buiten de toepassing van de artikelen 3 tot 32 vallen «de onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen, die voor koophandel dienen en slechts een gedeelte van het jaar verhuurd of betrokken worden»;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt: 1° dat het hotel Metropole, te Knokke, onroerend goed, dat voor koophandel dient, door aanlegster aan verweerder in huur werd gegeven voor een termijn van 9 jaar, ingang nemende op 1 Januari 1947; 2° dat verweerder van het begin van de huur af de bedoeling had het hotel open te houden gans het jaar, dat hij dit voornemen verwezenlijkt heeft van af het jaar 1948, maar dat het aan de schuld van aanlegster zelf te wijten is dat te voren aanzienlijke vertragingen gebracht werden aan het in orde brengen van het onroerend goed, hetwelk in 1947 slechts gedurende een gedeelte van dit jaar geëxploiteerd werd; 3° dat verweerder in het hotel nooit zijn persoonlijke woning heeft gehad;

Overwegende enerzijds, dat in voormeld art. 2 § 3-3° de uitdrukking «onroerend goed, dat voor koophan-

del dient, betrokken» haar gewone betekenis heeft, dat een onroerend goed, dat voor koophandel dient, betrokken is, wanneer de handel tot de exploitatie waarvan het goed bestemd is er werkelijk in gedreven wordt; dat niet vereist wordt dat de huurder daarin bovendien zijn persoonlijke woning zou hebben;

Overwegende anderzijds, dat de enige omstandigheid dat in de loop van één der jaren van de huurovereenkomst het onroerend goed niet onafgebroken werd betrokken, niet toelaat dit onroerend goed te beschouwen als «slechts gedurende een gedeelte van het jaar betrokken zijnde» naar de zin van hogergemelde bepaling; dat deze inderdaad, hetzij een betrekken bedoelt, dat zich slechts uitstrekt tot een gedeelte van een enkel jaar, hetzij een betrekken, dat ieder pachtjaar normaal slechts voortgezet wordt gedurende een gedeelte van dat jaar;

Waaruit volgt dat de middelen in rechte niet opgaan;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot een vergoeding van 150 fr. jegens de verweerder.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 13 November 1950.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever: M. Daubresse.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Automobiëlverzekering. — Onwettigheid van de bij het Ministerieel besluit van 10 Augustus 1947 opgelegde verplichting tot het voorzien zijn van een verzekeringsbewijs.

De bepaling in het Ministerieel Besluit van 10 Augustus 1947, dat de op een openbare weg gebezigde voertuigen moeten voorzien zijn van een door een erkende verzekeringsmaatschappij afgeleverd verzekeringsbewijs, mist wettelijke grondslag.

Marlier, Louis.

Gelet op het bestreden vonnis, de 7 Juni 1950 gewezen door de correctionele rechtbank te Bergen, rechtdoende in hoger beroep;

Over het middel ex officio: schending van art. 107 der Grondwet:

Overwegende dat aanlegger er van beschuldigd was te Wasmes, de 31 October 1949 op de openbare weg een onder het Ministerieel besluit van 10 Augustus 1947 vallende voertuig gebezigd te hebben zonder dat er een verzekeringsbewijs op aanwezig was;

Dat het bestreden vonnis hem wegens dit feit veroordeelt tot 26 frank geldboete, vermeerderd met 90 opdecimen, bij toepassing van art. 5 van het Ministerieel besluit van 10 Augustus 1947 en van de Wetsbesluiten van 30 December 1946 en 24 Februari 1947;

Overwegende dat uit de vaststellingen van de rechter over de grond blijkt dat bedoeld voertuig een vrachtauto was, hetwelk de aanlegger, directeur van een melkerij «deed rijden voor de behoeften van zijn nijverheid», dit wil zeggen, dienende tot het vervoer van zaken voor rekening van de eigenaar:

Overwegende dat luidens art. 1 van het Wetsbesluit van 24 Februari 1947 de voor het vervoer van zaken voor eigen rekening van de eigenaar bestemde automobielen en aanhangwagens maar gebruikt mogen

worden, als zij aan sommige technische en assurantievoorwaarden voldoen;

Overwegende dat art. 2 van dat Besluit aan de Koning een macht van reglementering toekent, overigens beperkt tot de « technische vereisten waaraan de in art. 1 bedoelde voertuigen moeten voldoen »;

Overwegende dat het Wetsbesluit van 30 December 1946 enkel het bezoldigde vervoer van personen door middel van automobielen betreft; dat voor het overige art. 28 van dat Besluit aan de Koning de zorg toevertrouwt om het algemeen reglement te maken, betreffende de technische en verzekeringsvoorwaarden waaraan het voor de exploitatie van de bij dit wetsbesluit bedoelde diensten gebezigde rollend materieel moet voldoen;

Overwegende dat geen enkele der andere bepalingen, waarnaar het Ministerieel besluit van 10 Augustus in zijn aanhef verwijst, te weten het Koninklijk Besluit nr 248 van 5 Maart 1936, gewijzigd en aangevuld door het Wetsbesluit van 14 Februari 1946, art. 92 van het reglement van 22 Mei 1947 en artikel 82 van het algemeen reglement van 10 Juni 1947, aan de Minister van Verkeerswezen de macht geeft om een regeling in te voeren, met name niet om voor te schrijven, dat de op een openbare weg gebezigde voertuigen moeten voorzien zijn van een door een erkende verzekeringsmaatschappij afgeleverd verzekeringsbewijs;

Overwegende dat daaruit volgt, dat het Ministerieel besluit van 10 Augustus 1947, in zover het dergelijke verplichting oplegt, wettelijke grondslag mist;

Overwegende dat, vermits het aan legger ten laste gelegde feit niet onder toepassing valt van enige andere ten tijde van het plegen daarvan van kracht zijnde strafbepaling, het bestreden vonnis doordat het aanlegger heeft veroordeeld wegens overtreding van art. 5 van voormeld Ministerieel besluit art. 107 der Grondwet heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de rechtbank van eerste aanleg te Bergen en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing; laat de kosten ten laste van de Staat;

Zegt dat er geen aanleiding tot verwijzing bestaat.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 11 Juli 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Buch (verslaggever).

Rechtspleging. — Commissie van Beroep voor Vergoedingspensioenen. — Commissie niet regelmatig samengesteld. — Schending van substantiële vormvereisten.

Van de bij de wet geregelde samenstelling van een rechtscollège mag niet worden afgeweken.

De commissie van beroep voor vergoedingspensioenen overtreedt substantiële vormen, wanneer zij een beslissing treft in afwezigheid van een harer leden.

De Smet t/ Belgische Staat (Minister van Financiën).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 18 Februari 1950;

Overwegende dat het verzoekschrift strekt tot de nietigverklaring van de beslissing dd. 15 December 1949, aan verzoeker op 28 Januari 1950 betekend, van de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen, die de pensioenaanvraag van verzoeker afwijst;

Overwegende dat, luidens §§ 1 en 2 van artikel 47 van het besluit van de Regent dd. 17 October 1948, houdende goedkeuring van de tekst van de samen-geordende wetten op de vergoedingspensioenen, de Commissie van beroep, benevens haar voorzitter, uit vier leden bestaat; dat in de wet wordt vereist dat het derde lid een oorlogsinvaliden of een politieke gevangene zou zijn;

Overwegende dat van de samenstelling van het rechtscollège, zoals zij door de wet is geregeld, niet mag afgeweken worden;

Overwegende dat de bestreden beslissing melding maakt van de heer Parmentier als « lid-oorlogsinvaliden »; dat, in de overgelegde uitgifte van de beslissing, nochtans aangeduid wordt dat dit lid verhinderd was; dat hij de beslissing niet ondertekend heeft;

Overwegende dat, door een beslissing te treffen in de afwezigheid van een harer leden, de Commissie van beroep een substantiële vormvereiste heeft overtreden;

Besluit :

Artikel 1. De beslissing dd. 15 December 1949 van de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen is vernietigd.

Artikel 2. Het arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen en melding zal er van gedaan worden in de rand van de nietigverklarde beslissing.

Artikel 3. De betaling van het recht van 300 frank, wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 11 Juli 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : M.M. Declaire en Mast.

Advocaten : Mrs. E. Buch en M. Labbé.

Rechtspleging. — Beroep bij de commissie voor beroep voor onvrijwillige werklozen. — Adres op omslag. — Art. 139, lid 2, B.R. 26.5.1945. — Geen vormvereisten op straf van nietigheid voorgeschreven.

De briefomslag maakt geen deel uit van de eigenlijke beroepsacte.

Voldoet dus aan de bepaling van art. 139, lid 2, van het B. R. van 26.5.1945, de acte waarvan de aanspreektitel luidt « geachte Heer Sekretaris » en die bij ter post aangetekend schrijven verzonden wordt aan het adres van « De Klachtencommissie gewestelijk Bureau Steunfonds voor Werklozen... ».

De bij art. 139, lid 2, van het B. R. 26.5.1945 gestelde vormvereiste wordt niet op straf van nietigheid opgelegd.

Vermeersch t/ Belgische Staat

(Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg).

Gezien het verzoekschrift d.d. 13 Maart 1950;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de niet-verklaring van de aan verzoeker op 16 Januari 1950 betekende beslissing d.d. 4 Januari 1950 van de Commissie van beroep, opgericht door het besluit van de Regent van 26 Mei 1945 betreffende de inrichting van het Voorlopig Steunfonds voor Onvrijwillige Werklozen;

Overwegende dat op 9 April 1949 verzoeker door de directeur van het gewestelijk bureau van het Steunfonds voor Werklozen te Roeselare uitgesloten werd van het voordeel van werklozensteun voor een termijn van vier weken; dat, op 15 April 1949, verzoeker klacht indiende tegen de beslissing van de directeur bij de Klachtencommissie te Roeselare, welke de betroffen beslissing bekrachtigde op 23 Juni 1949; dat, op 13 Juli 1949, verzoeker beroep instelde tegen de beslissing der Klachtencommissie, en de akte van beroep, waarvan de aanspreektitel luidde: « Geachte Heer Sekretaris », per ter post aangetekend schrijven verzond aan volgend adres: « de Klachtencommissie Gewestelijk Bureau Steunfonds voor Werklozen, 49, Jan-Mahieustraat, Roeselare »; dat, bij beslissing d.d. 4 Januari 1950, de Commissie van beroep het beroep niet ontvankelijk verklaarde en deze beslissing steunde op de volgende considerans: « Overwegende dat de beroepsakte gericht is aan de Klachtencommissie, G. B.-S. V. W., en niet aan de secretaris van de Klachtencommissie, voorwaarde uitdrukkelijk vereist door artikel 139 van het O.B. »;

Overwegende dat het tweede lid van artikel 139 van het besluit van de Regent van 26 Mei 1945, betreffende de inrichting van het Voorlopig Steunfonds voor Onvrijwillige Werklozen, bepaalt dat « het met redenen omkleed beroep schriftelijk moet geschieden, en door middel van een ondertekende aangetekende brief rechtstreeks gericht moet worden tot de secretaris van de Klachtencommissie »; dat terzake aan deze bepaling werd voldaan, daar de briefomslag geen deel uitmaakt van de eigenlijke beroepsakte en deze laatste gericht is tot de bedoelde secretaris, wat de aanspreektitel afdoende bewijst; dat daarenboven de bij bovenvermeld artikel 139 bedoelde vormvereiste niet op straf van nietigheid werd opgelegd,

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing d.d. 4 Januari 1950 van de Commissie van beroep, opgericht door het besluit van de Regent van 26 Mei 1945 betreffende de inrichting van het Voorlopig Steunfonds voor Onvrijwillige Werklozen, is vernietigd.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer — 29 November 1950.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. Van Wetter en Belpaire.

O. M. : M. Matthys, subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs De Grave en Boddaert.

Belastingen. — a) Onbevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel om kennis te nemen van een vordering van de curator tegen de ontvanger der directe belastingen ter zake van belastingen. — b) Vorderingen betreffende geschillen omtrent de invorde-

ring van directe belastingen moeten worden ingesteld niet tegen de staat in de persoon van de minister van Financiën, doch tegen de ontvanger der directe belastingen. — c) Voorwaarden voor de invordering van belastingsschulden van de man op de goederen van de vrouw.

a) De Rechtbank van Koophandel, die de schuldenares in staat van faillissement heeft verklaard, is uit hoofde van het onderwerp van het geschil onbevoegd om kennis te nemen van een vordering van de faillissementscurator tegen de ontvanger der directe belastingen, strekkende om te horen zeggen, dat de invordering van bepaalde belastingen niet mag vervolgd worden op de boedel van de gefailleerde vrouw, doch uitsluitend op de goederen van haar echtgenoot, en dat die belastingen dienvolgens niet opgenomen zullen worden in het passief van het faillissement van de vrouw.

Immers die eis is niet ontstaan uit de staat van het faillissement en houdt niet verband met de speciale faillissementswetgeving. De eis behoort tot de normale bevoegdheid van de Rechtbank van eerste aanleg.

b) Vorderingen betreffende geschillen omtrent de invordering van directe belastingen moeten worden ingesteld, niet tegen de Staat in de persoon van de Minister van Financiën, doch tegen de ontvanger der directe belastingen, daar deze laatste alleen de macht heeft de betwiste belastingen te innen, zulks ingevolge het onderling verband van de wetsbepalingen betreffende 's Rijks comptabiliteit met die betreffende de invordering van de directe belastingen.

c) Artikel 11 van de wet van 20 Augustus 1947, houdende wijziging van sommige belastingwetten en -besluiten, welk artikel de invordering en niet de vestiging van de belasting betreft, is van toepassing vanaf 28 Augustus 1947 voor de invordering van alle bedrijfsbelastingen, ongeacht het dienstjaar waartoe zij behoren.

Het door de weduwe van een oud-strijder genoten pensioen is niet belastbaar in de bedrijfsbelasting (artikel 29, par. 4, 2° van de samengeschakelde wetten op de inkomstenbelasting).

Daar de gefailleerde vrouw geen ander bedrijfsinkomen heeft gehad, bestaat er zelfs geen mogelijkheid tot samenvoeging met de bedrijfsinkomsten van haar tweede man, hetgeen de toepassing uitsluit van artikel 35, par. 2, en meteen van artikel 11 van de wet van 20 Augustus 1947.

Daar de betwiste belastingen uitsluitend gevestigd zijn op de bedrijfsinkomsten van de tweede man, bestaat er geen aanleiding tot toepassing van het laatste lid van voormeld artikel 11.

Hetzelfde geldt voor de nationale crisisbelasting, daar volgens artikel 2, par. 1 van de samengeschakelde wetten betreffende de nationale crisisbelasting, deze belasting verschuldigd is naar rata van de bedrijfsinkomsten en geheven wordt op dezelfde grondslag en volgens dezelfde modaliteiten als de bedrijfsbelasting. Voorwaarde voor de in artikel 43, par. 1, van de samengeschakelde wetten bedoelde samenvoeging met het oog op de toepassing van de aanvullende personele belasting, is, dat ieder van de echtgenoten eigen belastbare inkomsten heeft.

De hondenbelasting kan niet ingevorderd worden op de goederen van de vrouw; immers zijn alleen de bepalingen van titel III van de samengeschakelde wetten bij artikel 49 van de wet van

20 Augustus 1947 op de hondenbelasting van toepassing verklaard en de artikelen 35 en 43 komen niet voor in titel III.

De invordering van de provinciale taxen op gevaarlijke inrichtingen en op nijverheidspersoneel en drijfkracht kunnen evenmin op de goederen van de vrouw ingevorderd worden, daar de wetbepalingen betreffende de invordering der directe belastingen ten bate van de Staat krachtens artikel 13 van de wet van 15 Juli 1871 van toepassing zijn op de provinciale taxen.

Mr De Grave, curator in het faillissement Marguerite Debatty t/ Belgische Staat.

Overwegende dat de oorspronkelijke eis, ingesteld op 3 Augustus 1949 door appellant, in zijn hoedanigheid van curator van het faillissement van Debatty Marguerite, tegen de geïntimeerde, ontvanger der directe belastingen te Jumet, er toe strekte te horen zeggen dat de invordering van de belastingen, begrepen in de notificatie 247/7 van 9 Mei 1947 en aangevuld door het schrijven van geïntimeerde van 28 Juni daaropvolgend, niet mag worden vervolgd op de goederen van de gefailleerde en dus van de boedel, doch uitsluitend op die van Lenoble Armand, echtgenoot van gefailleerde, en dienvolgens dat die belastingen niet zullen worden erkend in het passief van het faillissement Debatty;

Overwegende dat dergelijke eis niet is ontstaan uit de staat van faillissement van Debatty, noch enig verband houdt met de speciale wetgeving op het faillissement;

dat wegens de burgerlijke aard van de bewuste schuldvorderingen, hij, bij toepassing van artikel 8 van de wet van 25 Maart 1876, behoort tot de normale bevoegdheid van de Rechtbank van eerste aanleg, zetelende in burgerlijke zaken, wat betreft de betwiste hoofdsommen van 41.335 frank en 10.755 frank, en, bij toepassing van de artikelen 37bis, 3° en 37ter van dezelfde wet, wat betreft de hoofdsommen van 1.481 frank, 60 frank, 797,87 frank;

dat de Rechtbank van Koophandel, die dame Debatty in staat van faillissement heeft verklaard, dan ook onbevoegd was wegens het onderwerp van het geschil kennis daarvan te nemen;

dat het, bij conclusie van 15 Mei 1950, door de geïntimeerde ontvanger incidenteel ingesteld hoger beroep, hetwelk voor de onderscheiden punten van de eis ontvankelijk is krachtens artikel 454 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, dan ook moet worden gegrond verklaard;

Overwegende dat, waar het beroepen vonnis aldus moet worden te niet gedaan en in strijd met geïntimeerde's mening de zaak in staat is om een eindbeslissing te ontvangen, het Hof, hetwelk de rechtsmacht in hoger beroep is van de werkelijk bevoegde Rechtbank, vermag definitief over de grond uit te spreken bij toepassing van artikel 473, lid 2, van voormeld Wetboek;

Overwegende dat de dagvaarding werd betekend: « aan de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Heer Minister van Financiën, in de persoon van de heer Ontvanger der directe belastingen van Jumet te Gosselies... »;

Overwegende dat, nadat vóór de eerste rechter werd staande gehouden dat die dagvaarding nietig is bij toepassing van artikelen 69, 1° en 70 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, de Staat niet gedagvaard zijnde in de persoon van de Minister van Financiën en in zijn burelen, thans vóór het Hof die

nietigheid wordt afgeleid uit de omstandigheid, dat die akte werd betekend aan de Staat in plaats van aan de ontvanger der belastingen zelf, deze laatste alleen de macht hebbende de betwiste belastingen te innen, ingevolge het onderling verband van de wetbepalingen betreffende 's Rijks comptabiliteit met die betreffende de invordering van de directe belastingen, derwijze dat hij alleen als verweerder kan optreden in de onderhavige zaak;

dat dit middel echter niet gegrond is, daar de ontvanger der belastingen te Jumet zich niet heeft kunnen vergissen nopens de betekenis van het exploit van rechtsingang, hetwelk hem « in zijn persoon » werd betekend, en hij in feite onmiddellijk heeft ingezien dat hij zelf, en niet de Staat, als verweerder moest worden beschouwd, spijs de omstandigheid dat hij in dit exploit verkeerdelijk wordt voorgesteld als zijnde de vertegenwoordiger van de Staat;

dat immers uit het door hem zelf overgelegd afschrift van zijn brief d.d. 10 Januari 1950 aan zijn collega te Oostende blijkt dat hij ingevolge de akte van hoger beroep, welke hem in dezelfde bewoordingen als de dagvaarding werd betekend, aan die collega, evenals voorheen op 3 Augustus 1949 na ontvangst van die dagvaarding, de nodige instructies gaf opdat zijn verdediging en niet die van de Staat, zou worden verzekerd vóór het Hof, zoals voorheen vóór de eerste rechter;

dat dienvolgens én het exploit van rechtsingang én de akte van hoger beroep geldig werden betekend aan de geïntimeerde ontvanger, op wiens verzoek trouwens, en niet op datgene van de Staat, de conclusie van 15 Mei 1950 werd betekend aan appellant;

Overwegende dat vaststaat of door de geïntimeerde niet wordt betwist:

1° dat vrouw Debatty, weduwe van de oudstrijder Blampain René, in 1942 een tweede huwelijk heeft aangegaan met Lenoble Armand, en dat die echtgenoten het stelsel van de scheiding van goederen hebben aangenomen;

2° dat vrouw Debatty een oorlogspensioen geniet als weduwe van haar eerste echtgenoot;

3° dat zij tot 27 November 1945 geen bedrijf heeft uitgeoefend, terwijl integendeel haar tweede echtgenoot een eigen nijverheids- of handelsonderneming had;

4° dat zij met machtiging van die echtgenoot op 27 November 1945 een van de man onderscheiden handel is begonnen, doch dat zij reeds op 18 Januari 1947 failliet werd verklaard!

5° dat het actief van dit faillissement uitsluitend bestaat uit de opbrengst van de te geldemaking door de curator van eigen huisraad van de gefailleerde en van de in voorraad zijnde koopwaren, alsmede van de invordering door hem van zekere schuldvorderingen ontstaan uit haar handel;

Overwegende dat, wat die koopwaren betreft, het niet opgaat te beweren, zoals door de geïntimeerde wordt gedaan, dat dezelfde haar eigendom niet zijn geworden, omdat zij op crediet werden aangekocht;

dat immers, behoudens andersluidend beding waarbij de eigendom door de verkoper wordt voorbehouden, de eigendomsovergang geschiedt, hetzij bij de verkoop, hetzij bij de levering;

dat in het stelsel van geïntimeerde, hetwelk op een loutere onderstelling berust, de koopwaren eigendom zouden gebleven zijn van de verkopers, — moest dergelijk beding werking hebben tegen de gezamenlijke schuldeisers — en derhalve de opbrengst van die goederen het gemeen pand van de schuldeisers, waaronder de Schatkist, niet zou kunnen uitmaken;

Overwegende dat de betwiste belastingen, te vermeerderen met de interesten en de vervolgingskosten, de volgende zijn :

- a) inkomstenbelastingen dienstjaar 1944, art. 7175 fr. 10,755,—
inkomstenbelastingen dienstjaar 1947, navordering over 1944, art. 219 41.335,—
inkomstenbelastingen dienstjaar 1946, navordering over 1945, art. 7049 1.481,—
- b) Hondenbelasting, dienstjaar 1945, art. 1511 60,—
- c) Provinciale taxe op gevaarlijke inrichtingen, dienstjaar 1946, art. 142 79,—
Provinciale taxe op het nijverheids-personeel en de drijfkracht, dienstjaar 1946, art. 284 87,—

Overwegende dat geïntimeerde in zijn schrijven van 14 Juli 1949 aan de curator verklaart dat de belastingen onder letter a in feite gevestigd zijn uitsluitend op de inkomsten van Lenoble;

dat, gevestigd op naam van Lenoble, de belasting onder letter b hem eigen is, terwijl de belastingen onder letter C, wegens hun aard, enkel het eigen bedrijf van de voornoemde kunnen betreffen;

I. Overwegende dat, wat de in de bovenbedoelde inkomstenbelastingen begrepen bedrijfsbelasting betreft, volgens artikel 35, par. 2 van de bij besluit van 31 Juli 1943 samengeschatte wetten, voor de toepassing van de bedrijfsbelasting, de bedrijfsinkomsten van Lenoble en die van Debatty moeten worden samengevoegd, welke ook hun huwelijksvermogensstelsel zij, en dat de aanslag moet worden gevestigd ten name van Lenoble;

dat naar luid van artikel 11 van de wet van 20 Augustus 1947, hetwelk voormeld artikel 35, par. 2 heeft aangevuld en dat krachtens haar artikel 55, par. I, litt. e, voor de eerste maal wordt toegepast met ingang van de dag van haar bekendmaking in het Staatsblad, zijnde de 28 Augustus 1947, de invordering van de belasting gevestigd ten name van de man, overeenkomstig het bij voormeld artikel 35, par. 2 bepaalde, mag worden vervolgd op al de goederen van de vrouw, tenzij deze ervan laat blijken o.m. dat zij die goederen vóór haar huwelijk bezat of dat bedoelde goederen of de gelden, waarmede zij werden aangeschaft, voortkomen van haar eigen inkomsten; dat, in zijn laatste alinea, dit artikel 11 bepaalt dat de invordering van het belastingaandeel in verband met het door de vrouw behaalde inkomstengedeelte in alle geval mag worden vervolgd op haar eigen goederen;

Overwegende dat, in strijd met hetgeen de appellant meent, bedoeld artikel 11, — hetwelk de invordering en niet de vestiging van de belasting betreft, — voor de eerste maal van toepassing is, — niet tot invordering van de aanslagen van het dienstjaar 1948, — doch van af 28 Augustus 1947 voor de invordering van alle bedrijfsbelasting, ongeacht het dienstjaar waartoe zij behoort;

Overwegende dat, waar bij toepassing van art. 29, par. 4, 2° van de samengeschatte wetten, het pensioen dat aan Debatty werd verleend als weduwe van de oudstrijder Blampain, niet belastbaar is in de bedrijfsbelasting en waar zij geen ander bedrijfsinkomen heeft, er zelfs geen mogelijkheid bestaat tot samenvoeging met de bedrijfsinkomsten van Lenoble, hetgeen de toepassing uitsluit van artikel 35, par. 2 voormeld, en meteen van artikel 11 van de wet van 20 Augustus 1947;

dat, immers, bij ontstentenis van een aanslag gevestigd met name van het gezinshoofd op de samen-

gevoegde inkomsten van de man en van de vrouw, zoals voorzien bij voormeld artikel 35, par. 2 alinea 1 (nieuw) der samengeschatte wetten, die belasting niet is « gevestigd ten name van de echtgenoot overeenkomstig » voorenstaand alinea », toepassingsvoorwaarde vereist bij artikel 11 van de wet van 20 Augustus 1947, hetwelk o.m. een alinea 2 van die bepaling heeft toegevoegd; opdat de invordering er van zou kunnen worden vervolgd op de goederen van de vrouw, behoudens de door die tweede alinea voorziene uitzonderingen;

Overwegende dat, wat er ook van zij, bedoeld art. 11 voorziet dat de invordering van de ten laste van de man gevestigde belasting op de goederen van de vrouw is uitgesloten wanneer, zoals in de onderhavige zaak, de gelden waarop de invordering van de belasting, wordt vervolgd voortkomen van de eigen goederen van de vrouw, hetzij van de door Debatty ingebrachte huisraad, — waarvan het eigen karakter o.m. bevestigd wordt door de omstandigheid dat het niet werd opgeëist door de curator in het faillissement Lenoble, — hetzij van haar persoonlijk handelsbedrijf;

Overwegende eindelijk dat, waar de betwiste belastingen uitsluitend gevestigd zijn op de bedrijfsinkomsten van Lenoble, er geen aanleiding is tot toepassing van de laatste alinea van voormeld artikel 11;

Overwegende dat uit het bovenstaande volgt dat, wat de bedrijfsbelasting betreft, de eis van de curator gegrond is;

II. — Overwegende dat, volgens artikel 2, par. 1 van de samengeschatte wetten betreffende de nationale crisisbelasting, gezegde belasting verschuldigd is naar rata van de bedrijfsinkomsten en zij wordt geheven op dezelfde grondslag en naar dezelfde modaliteiten als die laatste belasting;

dat de nationale crisisbelasting, begrepen in de betwiste bedragen, dan ook het lot volgt van hetgeen hierboven werd beslist aangaande de bedrijfsbelasting;

III. — Overwegende dat volgens artikel 43, par. 1 van de meervermelde samengeschatte wetten voor de toepassing van de aanvullende personele belasting de inkomsten van Lenoble en die van Debatty moeten worden samengevoegd, wat ook het aangenomen huwelijksvermogensstelsel zij en de aanslag moet worden gevestigd ten name van Lenoble, en dat de invordering er van kan worden vervolgd op de goederen van de personen waarvan de inkomsten werden samengevoegd;

Overwegende dat, waar bij toepassing van art. 42, par. 1 van de samengeschatte wetten betreffende de inkomstenbelastingen, het pensioen van Debatty niet is onderworpen aan de aanvullende personele belasting en dat, bij ontstentenis van enig ander inkomen in haar hoofd, elke samenvoeging met de inkomsten van Lenoble onmogelijk is, een van de voorwaarden tot toepassing van voormeld artikel 43 ontbreekt;

dat dienvolgens, voor zover de aanvullende personele belastingen begrepen zijn in de betwiste bedragen, de eis van de curator eveneens gegrond is;

Overwegende dat, wat betreft de hondenbelasting, naar luid van artikel 49 van de wet van 20 Augustus 1947, de bepalingen van titel III der meergemelde samengeschatte wetten van toepassing zijn op bedoelde belasting, dat, volgens artikel 55, par. I, litt. a, van dezelfde wet dit artikel 49 voor de eerste maal wordt toegepast met ingang van 1 Januari 1947;

dat voormelde artikelen 35 en 43 niet voorkomen in titel III van die samengeschatte wetten en derhalve de bedoelde belasting niet kan worden ingevorderd op de goederen van Debatty, zodat de desbetref-

fende eis van de curator gegrond moet worden verklaard;

Overwegende wat betreft de provinciale taxen onderscheidenlijk op de gevaarlijke inrichtingen en op het nijverheidspersoneel en de drijfkracht, de wetsbepalingen betreffende de invordering inzake directe belastingen ten bate van de Staat toepasselijk zijn krachtens art. 13 van de wet van 5 Juli 1871 op de provinciale taxen;

dat dienvolgens, om de reden hierboven uiteengezet ten aanzien van de bedrijfsbelasting en de aanvullende personele belasting, nl. het ontbreken van een van de toepassingsvoorwaarden, zo van artikel 35, par. 2 als van artikel 43, par. 1 van de samengeschaalde wetten, te weten de cumulatie van de inkomsten van de beide echtgenoten, de invordering van die taxen, niet kan worden vervolgd op de goederen van Debatty;

Om die redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Alle andere conclusies van de hand wijzend;

Gehoord in openbare terechtzitting het eensluidend advies van substituut procureur-generaal Matthijs;

Ontvangt het hoofdzakelijk en het incidenteel hoger beroep; verklaart dit laatste gegrond en doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet wegens onbevoegdheid van de eerste rechter; verklaart bij wijze van gevolgtrekking het hoofdzakelijk beroep zonder voorwerp;

en, de zaak aan zich trekkend, ontvangt de oorspronkelijke eis, ingesteld tegen de geïntimeerde ontvanger der directe belastingen; verklaart de eis gegrond en zegt dienvolgens dat de Schatkist geen schuldvordering kan doen gelden tegen de boedel van het faillissement Debatty uit hoofde van de hierboven opgesomde aanslagen; verwerpt bijgevolg die schuldvorderingen uit het passief van dit faillissement;

Veroordeelt geïntimeerde qq. tot de kosten van beide aanleggen.

NOOT : Ad. a. Het Hof heeft hiermede de te Gent aanvaarde rechtspraak bevestigd, zie o.m. Hof Gent, 16 April 1895, Pas. 1895, II, II, 320; twee vonnissen van de Rechtbank van Koophandel te Gent, d.d. 7 en 28 Januari 1928, Pas. 1929, III, 106; Rép. prat., Ve Compétence en matière civile et commerciale, n° 606; P. B., Ve Failli-Faillite, n° 2760 e.v.; De Perre, Manuel du curateur de faillite, 1929, n° 10 en 387-388.

Ad. b. Te dezen aanzien bevestigt het Hof de mening, tot uiting gebracht bij een arrest d.d. 28 Juni 1950 van dezelfde Kamer, anders samengesteld, en gepubliceerd in de « Revue juridique, fiscale et financière », 1950, blz. 462 (zaak Belgische staat tegen Dekens).

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

Kort Geding — 14 December 1950.

Voorzitter : M. De Necker.

Bevoegdheid van de rechterlijke macht t.a.v. bestuurlijke maatregelen. — Schending van het eigendomsrecht van particulieren door de overheid. — Bevoegdheid van de rechter in kort geding een door de overheid begane feitelijkheid te verbieden.

Krachtens art. 92 van de Grondwet zijn de hoven en rechtbanken slechts bevoegd om kennis te nemen van de geschillen over burgerlijke rechten. De bevoegdheid van de rechterlijke macht wordt derhalve bepaald door de aard van het recht, waarop men zich beroept.

De eis gesteund op de wederrechtelijke schending van het eigendomsrecht van een particulier door een daad van de administratie valt in de bevoegdheid van de rechterlijke macht.

De grondwettelijke machten mogen evenwel aan elkander geen bevelen geven, in het bijzonder komt aan de rechterlijke macht niet het recht toe om aan de uitvoerende macht een gebod op te leggen, tenzij de geïncrimineerde daad van de administratie een zuivere feitelijkheid zou zijn. In dit laatste geval zou de rechter in kort geding een verbod kunnen uitspreken.

De rechterlijke macht is echter niet bevoegd om de opportuniteit van bestuurlijke maatregelen te beoordelen of om controle daarover uit te oefenen.

In casu kan niet bewezen worden, dat de Staat een feitelijkheid begaat door werken ten algemeenen nutte uit te voeren op het openbaar domein, ook wanneer hij daardoor schade berokkent aan particulieren.

Commissie van Openbare Onderstand te Kortrijk
t/ Belgische Staat (Openbare Werken).

Overwegende dat de eis strekt om voor recht te horen zeggen, dat het ten onrechte is en buiten zijn bevoegdheid dat verweerder op eenzijdige wijze zekere bestratingswerken op een verhoogd peil uitgevoerd heeft, zodat de huizen van eiseres ingedolven werden, en dientengevolge van nu af aan direct te horen bevelen dat, in afwachting dat partijen zich, voor wat de grond van de zaak betreft, in rechte zullen voorzien hebben, de thans aan gang zijnde bestratingswerken in de Budastraat te Kortrijk aan de Budabrug en die een verhoging van het straatpeil tot 38 cm, aan de huizen van eiseres medebrengen, aanstands zullen dienen stilgelegd te worden tot nader bevel;

Overwegende dat verweerder de onbevoegdheid opwerpt van de Rechter in Kort geding :

- 1) wegens het principieel der scheiding van machten;
- 2) omdat de eis de grond van de zaak aanraakt;
- 3) omdat de gevorderde verklaring geen voorlopig karakter heeft;

Overwegende dat de burgerlijke Rechter in Kort geding alleen bevoegd is wat betreft de zaken die binnen de rechtsmacht vallen van de burgerlijke rechtbanken;

Overwegende dat, ter gelegenheid van de herstelling of heropbouw van de Leiebrug in de Budastraat — brug welke hoger wordt aangelegd dan vroeger — de Belgische Staat verhogingswerken aan de bestrating uitvoert;

Overwegende dat noch de verhoogde berm of trot-

toir noch de straat zelf privaat eigendom zijn, maar toebehoren aan het openbaar domein;

Dat er dus geen spraak is van het plegen van een feitelijkheid door het uitvoeren van werken op een private eigendom zonder het naleven der pleegvormen van de onteigeningsprocedure ten algemenen nutte;

Overwegende dat alleen wordt beweerd dat de wijze, waarop de werken worden uitgevoerd, schade berokkend heeft aan eiseres;

Overwegende dat het principe der scheiding van machten een grondbeginsel is van de Belgische Grondwet (Pand. Belges, Séparation de Pouvoirs, n° 17 en volg.; Math. Leclercq, Le Pouvoir Judiciaire, Belg. Jud. 1889, bl. 1265; Thonissen, Const. Belge, sub art. 25 n° 156; Giron, Dict. de dr. adm. et de dr. publ., v^o Pouvoirs n° 3; Beltjens, Const. révisée, sub art. 25 n° 8; Orban, Dr. Const. T. I, n° 227; Errera, Traité de Dr. Publ. par. 71; Verb. 5 Maart 1891; Pas. 1891, I, 83; Verb. 7.4.1928; B. J. 1928, col. 546);

Overwegende dat de scheiding der machten een politiek beginsel is, waarbij de verschillende staatsambten (wetgevende, uitvoerende en rechterlijke) uitgeoefend worden door onderscheidene organen, welke in zekere maat onafhankelijk zijn de ene van de andere, ten einde een degelijke en gezonde werking der openbare diensten te verzekeren en de eerbied door de Staat van de individuele vrijheden, noodzakelijk tot de ontplooiing van de menselijkheid, te vrijwaren (Barthelemy et Duez, Traité de Dr. Const., bl. 148);

Overwegende dat, krachtens art. 92 van de Grondwet, de Hoven en Rechtbanken alleen bevoegd zijn om kennis te nemen der geschillen betreffende burgerlijke rechten;

Overwegende dat dus de aard van het ingeroepen recht de bevoegdheid van de rechterlijke macht bepalen zal;

Dat de eis, gesteund op de wederrechtelijke schending van het eigendomsrecht van een privaat persoon door een daad van het beheer, in de bevoegdheid valt van de rechterlijke macht;

Overwegende dat echter aangenomen wordt dat de ene der grondwettelijke machten aan de andere geen aanmaningen, injonctions) doen mag (Novelles, Dr. Adm. T. I, bl. 141);

Dat, in het bijzonder, de rechterlijke macht geen bevoegdheid bezit om tegenover de bestuurlijke macht aanmaningen uit te spreken (Pand. Belges v^o Acte administratif, n° 44 en volg.; v^o Compétence respective, n° 160-192; v^o Injonction, n° 116 en volg.; Giron, Dict. de dr. adm. et publ. T. III, bl. 98; De Fooz, Dr. adm. t. I, bl. 314) buiten de bevoegdheid van de Rechter in Kort geding in het geval dat de daad van het beheer een zuivere feitelijkheid zou zijn (Kortg. Brussel 5.11.1902; Pas. 1903, III, 24; P. Pér. 1903, bl. 708; Kortg. Brussel 13.8.1898; P. Pér. 1899, n° 1197);

Overwegende dat de rechterlijke macht onbevoegd is om te oordelen over de opportuniteit van bestuurlijke maatregelen of om erover contrôle uit te oefenen (Pand. Belges v^o Séparation des pouvoirs, n° 229 en 232; Verbr. 19.3.1928; B.J. 1928, col. 457);

Overwegende dat « in casu » de Belgische Staat openbare werken ten algemenen nutte uitvoert op het openbaar domein;

Dat niet kan beweerd worden dat hij daardoor een feitelijkheid pleegt;

Overwegende dat alleen beweerd wordt dat door de uitvoering dezer werken schade berokkend wordt aan aanpalende eigendommen en ongemakken veroorzaakt aan aanpalende eigenaars;

Overwegende dat de Rechter in Kort geding der-

halve onbevoegd is om het stilleggen der bestratingswerken, door verweerder uitgevoerd in de Budastraat, te bevelen;

Om deze redenen,
Verklaren ons onbevoegd;
Kosten ten laste van eiseres.

NOOT: Verg. o.a. R. van Lennep, Het Kortgeding, blz. 32 v.v., 92 en 115.

VREDEGERECHT TE EVERGEM

15 September 1950.

Rechter: M. de Meulemeester.

Advocaten: Mrs J. Ronse en J. d'Asseler.

Sociale wetgeving. — Verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering. — Terugvordering van uitgekeerde bedragen. — Subrogatie van het verzekerd organisme in de rechten van de gelaedeerde tegen de burgerlijk aansprakelijke persoon.

De bedragen wegens ziekte of invaliditeit uitgekeerd aan personen als bedoeld in art. 18 van het besluit van de Regent van 28 Maart 1947 tot vervanging van art. 89 van het besluit van de Regent van 21 Maart 1945, vóór de definitieve veroordeling van de betrokkene kunnen na de veroordeling niet teruggevorderd worden, behalve in bij reglement bepaalde uitzonderingsgevallen (art. 18 besluit van 28 Maart 1947, sub 1° in fine).

Subrogatie van het verzekerd organisme, dat uitkeringen heeft gedaan, in de rechten van de door het ongeval gelaedeerde persoon tegen hen, die jegens deze burgerlijk aansprakelijk waren (art. 91, lid 3, Besluit van 21 Maart 1945).

De door de burgerlijk aansprakelijke persoon aan de gelaedeerde buiten medewerking van het verzekerd organisme gedane betaling kan niet aan dat organisme worden tegengeworpen.

Landsbond der Christelijke Mutualiteiten t/
De Bruycker, Gustaaf.

Aangezien de eis, ingeleid bij exploit van deurwaarder H. Verspeurt te Sint-Amandsberg d.d. 10 Juni 1950, er toe strekt verweerder te veroordelen om aan eiseres te betalen de som van 1.091,— frank, met de vergeldende interesten vanaf 29.11.1949, de gerechtelijke interesten en de kosten van het geding;

Aangezien verweerder ten onrechte de niet ontvankelijkheid van de eis opwerpt daarbij steunende op art. 88/1 van het Besluit van de Regent d.d. 21.3.1945, en beweert dat Gyselinck Martha geen recht had vergoed te worden, daar zij door de Correctionele Rechtbank te Gent veroordeeld was als daderes, mededaderes van of medeplichtige aan slagen en verwondingen, en eiseres verplicht was inlichtingen te nemen over de oorzaak der ziekte of invaliditeit vooraleer enige uitkering te doen;

Aangezien voormeld artikel 89 in verband dient te worden gesteld met art. 18 van de Besluitwet van 28 Maart 1947, waarbij bepaald wordt dat de voor de definitieve veroordeling verleende bedragen niet teruggevorderd worden behoudens bij reglement bepaalde uitzonderingen;

Aangezien al de vergoedingen door eiseres betaald werden vóór de veroordeling van Gyselinck Martha, dat deze wettig betaald werden en dus niet teruggegeven mogen worden;

Aangezien inderdaad op het oogenblik der veroordeling nog geen uitzondering bij reglement op voormeld besluit gemaakt was;

Aangezien het vonnis der Correctionele Rechtbank in kracht van gewijsde is gegaan en de burgerlijke verantwoordelijkheid van verweerder derhalve vaststaat;

Aangezien de rechtbank geen verdeelde verantwoordelijkheid met de burgerlijke partij Gyselinck-De Pauw heeft aangenomen, verweerder ten onrechte de veroordeling van Gyselinck Martha opwerpt en beweert dat zij volledig vergoed werd door voormeld vonnis; dat de aanlegster dan onontvankelijk dient te worden verklaard in haar eis;

Aangezien artikel 91 van het Besluit van 21 Maart 1945, alinea 3, aldus luidt « Het verzekeringsorganisme vervangt van rechtswege de door het ongeval getroffen en van zijn rechthebbenden voor het terugvorderen van de op zich genomen lasten » en alinea 4 aldus: « Het vergelijk, dat tussen de derde en de verzekerde mocht kunnen getroffen worden, mag slechts tegen het verzekeringsorganisme gericht zijn indien dit organisme ertoe werd uitgenodigd er aan deel te nemen »;

Aangezien eiseres geen partij is geweest in het geding voor de Correctionele Rechtbank; dat de bewering van verweerder aldus vervalst;

Aangezien eiseres krachtens de wet gesubrogeerd is in de rechten van haar verzekerde Gyselinck Martha;

Aangezien artikel 91 van het Besluit van 21 Maart 1945 uitdrukkelijk voorziet dat de betaling, door de aansprakelijke aan de verzekerde gedaan zonder tussenkomst van het verzekeringsorganisme, niet aan dit laatste kan worden tegengeworpen;

Aangezien de gedeeltelijke betaling door de aansprakelijke aan Gyselinck Martha gedaan werd zonder tussenkomst van eiseres, wat voor gevolg heeft dat Gyselinck Martha geen rechten kan overdragen aan eiseres en deze laatste gerechtigd is van verweerder al de bedragen te vorderen, die zij uitgegeven heeft voor rekening van haar verzekerde.

POLITIERECHTER TE KONTICH

21 Maart 1950.

Rechter : M. De Ridder.

Advocaten : Mrs. Stappers, Grootaers en Legrand.

Onrechtmatige daad. — Aansprakelijkheid van meester voor het door zijn ondergeschikte veroorzaakte ongeval, terwijl laatstgenoemde op de terugreis van gedane boodschappen aan de zwier was.

Wanneer een ondergeschikte (handelsreiziger), die voor zijn meester per auto boodschappen is gaan doen, op de terugreis is gaan zwieren (une partie de plaisir combinée avec le voyage d'affaires) en toen een ongeval heeft veroorzaakt, is zijn meester voor de aldus aangerichte schade aansprakelijk.

Zonder belang is daarbij, dat de auto aan de ondergeschikte toebehoorde.

O. M. en Van Gehuchten, b.p. t/ Michiels en Kortleven.

Aangezien Kortleven, gedagvaard als burgerlijk verantwoordelijk voor verdachte, betwist dat hij burgerlijk verantwoordelijk zou zijn voor deze laatste;

Aangezien Kortleven niet betwist dat verdachte in zijn dienst zou zijn als handelsreiziger, doch aanvoert dat er geen verband bestaat tussen deze dienstovereenkomst en het feit dat de betichte zou zijn gaan rondzwieren in café's van verschillende hoedanigheden, zich zat heeft gedronken en tegen 5 uur des morgens een ongeval heeft gehad met een auto die aan verdachte toebehoorde;

Aangezien de kwestie van de eigendom van de auto geen belang heeft van het oogenblik dat het komt vast te staan dat hij ermede reed voor de partij Kortleven;

Aangezien niet ernstig kan betwist worden dat op de dag van het ongeval verdachte, samen met de magazijnier van Kortleven en een vriend enkele boodschappen hebben gedaan en klerstoffen voor rekening van Kortleven hebben afgegeven en nog een koffer met klerstoffen bij hadden op het oogenblik van het ongeval;

Aangezien Kortleven aldus burgerlijk verantwoordelijk was tijdens de heenreis, dat deze burgerlijke verantwoordelijkheid blijft verder lopen ook tijdens de terugreis en het geen belang heeft dat de betichte van de dienststopdracht gemaakt heeft: « Une partie de plaisir combinée avec le voyage d'affaires », Verbr. 6.12.1937;

Aangezien in die omstandigheden partij Kortleven burgerlijk verantwoordelijk dient te worden verklaard voor verdachte Michiels;

Aangezien de burgerlijke partij Van Gehuchten regelmatig is gesteld en onvankelijk is in haar eis;

BIBLIOGRAPHIE

L. VERGAUWEN : De werking der prioriteitswet bij het begeven van gemeentelijke betrekkingen. — Uitgeverij voor gemeenteadministratie, Kortrijk 85 p.

In de practijk der administratie speelt de prioriteitswet bij het begeven van gemeentelijke betrekkingen een zeer voorname rol en de controle die thans door de Raad van State uitgeoefend wordt op de administratieve benoemingen, is van aard om het belang van de toepassing dezer wet nog te verhogen.

Wij hadden tot nog toe geen commentaar dat juridisch deze wet toelicht. De Heer Vergauwen heeft thans in een beknopt boekje, opgesteld in een uitstekende taal en geschreven met grote klaarheid, de bijzondere bepalingen van deze wet nader verklaard.

Menigvuldige koninklijke besluiten en administratieve omzendbrieven worden in verband met de wet aangehaald.

Het werkje is een uitstekende bijdrage tot een hoofdstuk van ons ambtenarenrecht.

J. M.

L. HUGUENEY, H. DONNEDIEU DE VABRES et M. ANCEL. — Les grands systèmes pénitentiaires actuels. — Recueil Sirey, Parijs 1950. 448 p.

In de werken uitgegeven door het Instituut voor vergelijkende rechtswetenschap der Universiteit van Parijs is onlangs een systematische uiteenzetting verschenen van het strafrechtelijk stelsel der verschillende landen.

In 19 hoofdstukken zijn de bijzonderste landen behandeld geworden en elk hoofdstuk werd toevertrouwd aan een specialist van het strafrecht of de criminologie.

Dit geeft aan dit verzamelwerk een uitzonderlijke waarde daar het steeds vooraanstaande strafrechtgeleerden zijn die een schets hebben gegeven van het penitentiair stelsel van hun eigen land, dat ze door en door kennen en waarover ze zelf reeds belangrijke wetenschappelijke bijdragen hebben geleverd.

Het hoofdstuk dat aan ons land gewijd is werd opgesteld door Prof. Paul Cornil, secretaris-generaal van het Ministerie van Justitie. Hij geeft eerst een historische schets van de ontwikkeling van het strafstelsel in België, wijdt een bijzonder hoofdstuk aan de activiteit van Ducpétiaux en handelt dan verder over de voortschrijdende specialisatie der straffenrichtingen in ons land en over de toepassing der wet op de abnormalen en de gewoontemisdadigers.

De bijzondere aandacht zouden wij willen vestigen op de belangrijke studie die gepubliceerd is geworden over het Nederlands strafstelsel door de Heer J. P. Hooykaas, advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden. Dit hoofdstuk is de reproductie van een voordracht die hij te Parijs heeft gehouden over hetzelfde onderwerp in het Instituut voor vergelijkend recht. Het is een merkwaardig stuk, waarin zowel de wetenschappelijke beginselen, die in Nederland gelden bij de strafftoepassing, als de praktische verwezenlijkingen op dit gebied op boeiende wijze worden uiteengezet. Buitengewoon interessant is de beschrijving van de pogingen die in Nederland worden aangewend om het cultureel leven van de gedetineerden te vrijwaren en de uiteenzetting van de experimenten die genomen werden met het groot aantal politieke delinquenten die na de bevrijding zijn gearresteerd geworden.

Tussen de andere interessante hoofdstukken vermelden wij nog het penitentiair stelsel in Duitsland, zoals het gegroeid is sedert de bezettingsjaren, uiteenzetting die verzorgd is door Marc Ancel en Yvonne Marx, en eindelijk zouden wij nog speciaal de aandacht willen vestigen op het hoofdstuk betreffende Groot-Brittannië door Lionel W. Fox en aangaande Rusland door Michel Fridieff.

De bijzondere vermelding van deze kapitels betekent niet dat de andere hoofdstukken van minder belang zijn. Het geheel vormt een uitstekend overzicht van de pogingen die aangewend worden in de meest verscheiden landen om de moderne ideeën der criminologie in het strafrechtstelsel toe te passen en de specialisten op dit gebied zullen uit de talrijke experimenten, die in de vele behandelde landen zijn beproefd geworden, oneindig veel kunnen leren.

Het geldt hier een boek dat niet mag ontbreken in de bibliotheek van elkeen die belangstelling heeft voor strafrechterlijke vraagstukken.

René Victor.

Jean IMBERT. — *Les hôpitaux en Droit Canonique (Du décret de Gratien à la sécularisation de l'administration de l'Hôtel Dieu de Paris en 1505)*, Parijs, Librairie Philosophique J. Vrin, 1947, 334 p.

Professor Jean Imbert, uit Nancy, is wel een der meest vruchtbare en meest beloftevolle jongere Franse rechtshistorici. Als romanist begonnen gaat zijn belangstelling meer en meer naar de problemen der algemene rechtsgeschiedenis en van het gewoonterecht.

Zijn synthetische studie over de Franse hospitalen in het Kanonieke recht is uitgegroeid tot het belangrijkste werk dat hierover bestaat. Hij is er volkomen in geslaagd de leidende ideeën, die de stichters ervan hebben ingelegd, te schetsen, en dit niet als wijsgeer of als moralist, maar wel als rechtshistoricus.

Tot aan de Franse Revolutie zijn al de statuten en

reglementen der hospitalen ingegeven door de christelijke naastenliefde; naderhand wordt deze laatste vervangen door het begrip van de openbare onderstand, welke de Staat verplicht is aan al zijn burgers te verlenen: deze wijziging in de beginselen zal noodzakelijkerwijze een wijziging in de praktische reglementen tot gevolg hebben. De geestelijke oefeningen, welke in de Middeleeuwen een zo grote rol vervullen, zullen na 1789 slechts een zeer bijkomende rol spelen, en de vrijheid der stichtingen, welke tot in de 16de eeuw volkomen was, wordt door allerlei wetten beperkt, ingegeven door de zorg om van de instelling een sociale en gezondheidsinrichting te maken.

Imbert komt tot het besluit dat er werkelijk een Frans hospitaalsysteem bestaan heeft, dat zich vanaf zijn oorsprong van dit der naburige landen onderscheidt.

Met het oog op de volgende in het vooruitzicht gestelde twee delen zou de auteur misschien ook nog nut kunnen halen als hij ook de volgende werken, al was het ter vergelijking, kon raadplegen: J. G. Caugoul, *La lèpre dans l'ancienne France*, Bordeaux, 1943; Fr. De Potter, *De leprozen in de Middeleeuwen*, Gent, 1891; Paul Filippi, *La lèpre autochtone bretonne*, Parijs, 1939; R. Héry, *Les léproseries dans l'ancienne France*, Parijs, 1896; Ferd. Lecouvet, *Essai sur la condition sociale des lépreux au Moyen Age*, principalement en Belgique, Gent, 1865; Ferd. Lecouvet, *Histoire des lépreux et des léproseries en Belgique*, onuitgegeven geschreven handschrift (te Gent), ten dele gepubliceerd in de *Messenger des arts et des sciences*; Van Schevensteen, *La père dans le marquisat d'Anvers*, Brussel, 1930; en Zambaco Pacha, *La lèpre à travers les siècles et les contrées*, Parijs, 1914.

De hoofdstukken over de stichtingen (p. 57-114) en de leprozeriën (p. 149-195) zijn o.i. van het hoogste belang.

Een drietal bijdragen en een zeer uitgebreide bibliographie maken van dit werk een der best geslaagde boeken der laatste jaren niet alleen van de rechts-, maar ook van de cultuurgeschiedenis.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

De rol der advocaten voor de administratieve rechtsmachten en commissies

Op de Algemene Vergadering te Leuven, die plaats had op 10 Februari 1951, had het Verbond de regering verzocht er voor te willen zorgen « dat elk ministerieel departement aan de commissies en rechtsmachten, die afhangen van zijn beheer, de nodige onderrichtingen zou geven opdat, in geval van tussenkomst van een advocaat, deze zou verwittigd worden van de datum waarop de zaak, waarin hij is opgetreden, zal behandeld worden en opdat hij op de hoogte zou worden gesteld van de genomen beslissing zodra deze aan de belanghebbende partij wordt medegedeeld ».

Tot nu toe hebben de Heer Eerste Minister Pholien en de Heren Ministers van Justitie, van Openbaar Onderwijs, van Volksgezondheid, van Wederopbouw en van Verkeerswezen reeds aan het Verbond gemeld dat zij de nodige maatregelen hebben genomen om aan het rechtmatig verlangen van de advocaten tegemoet te komen.

Het is aan geen twijfel onderhevig dat hetzelfde antwoord te verwachten is van de Heren Ministers der andere departementen en wij mogen ons verheugen zowel voor de rechtsonderhorigen als voor de balie aangaande de gelukkige resultaten die zullen voortspuiten uit deze nieuwe onderrichtingen.

Onderstaande omzendbrief werd door het Verbond der Belgische Advocaten aan zijn leden toegezonden:

* * *

Mag ik U vragen de vergadering te willen bijwonen van de Algemene Raad, die zal gehouden worden op Zaterdag 17 Maart 1951, te 11 uur 's morgens, in het lokaal Nr 25 (over dit van de Kamer van Inbeschuldigingstelling), ten Paleize van Justitie, te Brussel.

Dagorde:

1. Inrichting van de volgende algemene vergadering, die zal plaats hebben op 14 April te Hasselt.
2. Inrichting van de dag te Dinant (26 Mei).
3. Benoeming van de afgevaardigden der balies.
4. Financiële maatregelen te nemen voor de plechtige vergadering te Brugge (30 Juni).
5. Allerlei.

Ik hoop te mogen rekenen op uwe tegenwoordigheid en bied U, waarde Confrater, de uitdrukking aan mijner confraternele gevoelens.

Emmanuel Thiebault.
Secretaris Generaal.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Hoewel Meester Frans Wittemans geen enkele vergadering van de Vlaamse Conferentie laat voorbijgaan zonder de gelegenheid te baat te nemen er het woord te voeren, wordt het bovendien een traditie hem eenmaal per jaar een spreekbeurt voor te behouden waarop hij zonder tijdsbepijking de mogelijkheid krijgt zijn steeds levendige drang naar lyrisme bot te vieren.

Ditmaal had meester Wittemans zich voorgenomen van antwoord te dienen op een rede onlangs door Meester Victor uitgesproken over «de Revue als literair genre».

In werkelijkheid was het zelfs de meest scherpzinnige toehoorders niet mogelijk enig verband te leggen tussen het onderwerp door Meester R. Victor gekozen en de rede van Mter F. Wittemans.

Afgezien van dit feit wekte niettemin de voordracht van de archivaris der Balie van Antwerpen de zeer luidruchtige belangstelling van de vergadering.

Mter Wittemans is niet enkel een groot dichter: hij is tevens een wetenschapsman die aan de hand van de zuiverste beginselen van Mendel een verklaring poogt te geven van zijn eigen dichtwerk, en er niet voor terugdeinst zijn eigen familiesgeslacht te vergelijken met de zo bekende Rougon-Macquart.

Zo geeft spreker ons een volledige levensbeschrijving van al zijn voorouders, van moeders- en van vaderszijde, hetgeen ons zeer hoog in de geschiedenis leidt vermits dat Mter Wittemans zelf reeds de 80 jaar heeft bereikt. Mter Wittemans schrikt er niet voor terug, naar het voorbeeld van Lawrence en Henri Miller, met volledige nauwkeurigheid de meest delicate aangelegenheden van de intimiteit zijner ascendenten te openbaren.

Het nut dezer historische inleiding is de vergadering niet ontgaan, wanneer meester Wittemans lezing gaf van de gedichten die het meest de veelzijdigheid van zijn talent en van zijn gedachte in het daglicht stellen. Zo leren wij kennen op de vleugels der Poëzij de ly-

rische zanger en de ijsbeer, de vrijdenker en de mysticus, de dichter die het rijm versmaadt om zich niet al te scherp van de prozaschrijver te onderscheiden.

Na zijn voordracht leverde Meester Wittemans aan de bewondering van de vergadering de luxeuitgave over van zijn werken geïllustreerd met prachtige postkaarten.

MEDEDELINGEN

RAAD VAN STATE

Rouwzitting ter nagedachtenis van Eerste Voorzitter Velge

De Raad van State vergaderde op Vrijdag 23 Februari jl. in rouwzitting, tot herdenking van de Heer Eerste Voorzitter Velge, overleden op 15 Februari.

De leden van de Raad droegen de zwarte toga, zonder eretekens.

De Heer J. Suetens, zopas tot de opvolging van Eerste Voorzitter Velge geroepen bij koninklijk besluit van 12 Februari 1950, sprak een rouwrede uit, waarin hij Mevrouw Velge, die de zitting bijwoonde de oprechte deelneming betuigde van al de leden van de instelling.

De heer Suetens herdacht de 35 jaren arbeid en strijd die zijn voorganger had besteed aan de oprichting van de Raad, vanaf het tijdstip waarop zijn aandacht door de cursussen van Prof. Nerinckx gevestigd werd op de ontoereikende rechtsbescherming van de particulieren tegenover het bestuur en vanaf de ervaringen die hij als jong advocaat opdeed in dezelfde zin. Het hoogtepunt van de actie was het jaar 1930, toen dhr Velge een werk publiceerde onder de titel: «*L'institution d'un Conseil d'Etat en Belgique*».

De belangstelling der opinie werd er door wakker geschud. Het parlement kon niet meer afzijdig blijven en na lange besprekingen, o.m. voorgelicht door de werkzaamheden der extraparlamentaire commissie en der Commissie van Advies, waaraan ook Prof. Velge actief deelnam met Prof. Vauthier, kwam de wet van 23 December 1946 tot stand.

Ook buiten deze actie liet dhr. Velge zich gelden. Hij gaf blijk van een zeer alzijdige wetenschappelijke belangstelling, zoals blijkt uit de drie doctorale titels die hij had behaald: doctor in de rechten, doctor in de politieke en sociale wetenschappen, doctor in kunstgeschiedenis en oudheidkunde. Dhr. Velge werd Cabinetschef van de Minister van Justitie in 1911 en vervulde vijftien jaar lang deze functie, in verschillende departementen en ook bij de Eerste-Minister. Aan de Leuvense Universiteit doceerde hij aan de Rechtsfaculteit en in de School voor Politieke en Sociale Wetenschappen de cursussen over Sociale Wetgeving, Arbeidswetgeving, Verenigingen en Kinderrechtbanken.

Dhr Velge speelde ook een voornaam rol in verscheidene wetenschappelijke instellingen en op het gebied van de Kinderbescherming. Hij schreef talrijke werken over nijverheidsrecht, verenigingen en stichtingen, over de kinderrechtbanken en over de Raad van State.

Prof. Velge was dan ook de aangewezen man om de leiding te nemen van de Raad van State toen deze instelling in 1947 werd opgericht. Zijn benoeming als Eerste Voorzitter vond algemene instemming. Doch vanaf de eerste maanden begon zijn gezondheids-toestand tekenen te geven van verzwakking, wellicht

ten gevolge van de grote werkkraft door hem tijdens zo lange jaren ontwikkeld. Vanaf 1 Maart 1948 moest de Eerste Voorzitter rust nemen, en de installatieplichtigheid van de Raad van State kon hij slechts volgen thuis, vóór zijn radio-apparaat. Meer en meer verzond de hoop hem nog ooit actief het hoge college te zien voorzitten, tot hij, ondanks de liefdevolle zorgen van zijn achtbare echtgenote, aan de ongenadig vorderende kwaal bezweek.

De heer Suetens stelde tenslotte de heer Velge tot voorbeeld voor al degenen die in de schoot van de Raad van State geroepen zijn om het werk voort te zetten dat onder zijn leiding werd aangevat.

Dadelijk na deze rede werd de zitting ten teken van rouw geheven.

RAAD VAN STATE

Installatie van Eerste Voorzitter Suetens

Op 27 Februari 1950 kwam de Raad van State samen in plechtige zitting tot installatie van de heer J. Suetens als Eerste Voorzitter.

Staatsraad Devaux opende de vergadering.

Binnengeleid door de heren Vauthier en Somerhausen, aanhoorde de Eerste Voorzitter eerst de lezing door de griffier van het koninklijk besluit houdende zijn benoeming en van het proces-verbaal der eedaflegging, die op 22 Februari in handen van de Koninklijke Prins geschiedde.

De heer Devaux sprak hierop een rede uit, waarin hij de Eerste Voorzitter feliciteerde en verwelkomde in zijn nieuwe hoedanigheid. Hij herdacht in treffende woorden Eerste Voorzitter Velge, die, tengevolge van zijn gezondheidstoestand, te vroeg helaas zijn ambt had moeten neerleggen; hij verheugde er zich over dat thans in diens opvolging op zo voortreffelijke wijze was voorzien.

Hierop schetste de heer Devaux de staat van dienst van de nieuwe Eerste Voorzitter; deze meldde zich aan als oorlogsvrijwilliger in 1915, en als vrijwilliger voor de Oost-Afrikaanse veldtocht in 1916; hij werd zowaar na deze veldtocht stationchef te Tabora, waar hij zijn eerste administratieve ervaring opdeed; in 1921 voltooide hij met onderscheiding zijn doctoraat in de rechten te Brussel. In 1922 werd hij substituut te Antwerpen, rechter te Brussel in 1929, eindelijk vice-president der rechtbank te Brussel in 1939. Zijn optreden tijdens de bezetting in verband met de legaliteitscontrole der besluiten van de secretarissen-generaal kostte hem represaillemaatregelen en opsluiting als gijzelaar te Hoei. Na de bevrijding werd hij raadsheer in het Hof van Beroep in 1945 en voorzitter van de Raad van State in 1947.

De heer Devaux wees eindelijk op de grote verdiensten door de heer Suetens verworven zowel bij de materiële installatie van de nieuwe instelling als bij het harmoniseren van zeer diverse karakters tot één eendrachtig corps.

Namens de Raad nodigde hij daarop de nieuwe Eerste Voorzitter eerbiedig uit, op de hem toebehorende zetel te willen plaats nemen.

Nadat de heer Suetens hieraan gevolg had gegeven, nam hij op zijn beurt het woord.

Hij bracht eveneens de figuur van zijn voorganger in herinnering, waarvan het heengaan en ook het overlijden door iedereen wordt betreurd; hij dankte ook Staatsraad Devaux voor de door hem uitgesproken welkomrede. In een kort overzicht herinnerde hij ook aan de reeds samen gepresterde arbeid en dankte hierbij de Staatsraden en Assessoren voor al wat ze in die zin hadden bijgedragen tot de vlotte en dege-

lijke afhandeling der zaken. Reeds meer dan 1500 adviezen der afdeling wetgeving en meer dan 700 arresten en adviezen der afdeling administratie zijn hiervan de vrucht, benevens een honderdtal adviezen op basis van artikel 6 der organieke wet van 1946. De Eerste Voorzitter gaf tevens uiting aan zijn hoge waardering voor de medewerking van de leden van het Auditoriaat en van het Coördinatiebureau. Hij drukte hierbij de wens uit dat weldra zekere wijzigingen aan de organieke wet zouden worden gebracht tot verbetering van hun statuut. Ook aan de Griffie, aan de Dienst voor de Overeenstemming der teksten en aan het administratief personeel betuigde hij lof en dank.

Vervolgens hing de Eerste Voorzitter een beeld op van de zeer uiteenlopende en drukke werkzaamheden die de Raad van State heeft te verrichten, van de enorme betekenis van zijn tussenkomst op zoveel gebieden waarin tot op heden de bescherming der particulieren tegen de administratieve willekeur niet of op onvoldoende wijze was geregeld en ook van de grote vooruitgang die door de bijdrage van het hoge college tot de voorbereiding van wetten en reglementen werd verwezenlijkt. Hij deed een beroep op de inspanningen van eenieder om steeds de hoge taak van de instelling indachtig te zijn en ze getrouw te blijven doorvoeren met de enige bezorgdheid om in de volledigste onafhankelijkheid het recht en de rechtvaardigheid te doen heersen.

Hierop werd de plechtige zitting opgeheven.

Dezelfde dag te 18 uur hield de Eerste Voorzitter een zeer geslaagde receptie, waarop niet alleen de leden en medewerkers van de Raad van State, doch ook talrijke andere personaliteiten aanwezig waren, o.m. Eerste-Minister Pholien, oud-Eerste-Minister Pierlot, de Ministers Moyersoen en Van Houtte en de oud-Ministers Lilar en Vermeylen, Eerste Voorzitter Soenens en Procureur-Generaal Cornil van het Hof van Cassatie, Eerste Voorzitter Matton van het Rekenhof, Eerste Voorzitter Heyse, Eerste Voorzitter Emeritus Chevalier en Procureur-generaal Pholien van het Hof van Beroep, benevens talrijke andere vooraanstaande leden van de magistratuur, van de balie en van de administratie.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift - n° 6 Februari 1951.

J. Lindemans : Nog de bewijslast in geval van aanslag van ambtswege.

Nederlands Juristenblad - afl. 10, 10 Maart 1951.

Mr A. F. Schepel : Het Noorse Hoogste Gerechtshof en toetsingsrecht. — Mr H. A. Wassenbergh jr. : Aspecten van de Na-oorlogse Practijk der Staten ten aanzien van de Internationale Burger Luchtvaart. — Mr J. H. Willems : Vijandelijk vermogen en het verdrag van 1907. — Mr O. Leyendekkers : De H.R. en de verwachtingswaarde bij onteigeningen.

Journal des Tribunaux - 11 Mars 1951 n° 3887.

Pierre Pescatore : La formation professionnelle du juriste.

Revue de Droit penal et de Criminologie - n° 6 van Maart 1951.

Dupréel : Vers une nouvelle architecture pénitentiaire. — Dr J. Warin : des manœuvres pratiquées sur l'utérus en cas de grossesse. — Pierre Cannat : A propos de la culpabilité pénale et morale. — Van Beirs et Sasserath : La libération conditionnelle des condamnés.